

فهرست

پیشگفتار.....	۷
فصل ۱: اهمیت سرطان پستان.....	۹
فصل ۲: فاکتورهای خطر ابتلا به سرطان پستان و ضایعات خوش خیم پستان.....	۱۰
فصل ۳: غربالگری سرطان پستان.....	۲۵
فصل ۴: علائم بالینی سرطان پستان.....	۲۷
فصل ۵: سونوگرافی پستان.....	۲۸
فصل ۶: ماموگرافی.....	۳۵
فصل ۷: MRI پستان.....	۴۸
فصل ۸: نمونه برداری (بیوپسی) تحت راهنمای سونوگرافی.....	۶۴
فصل ۹: تفسیر جواب گزارش پاتولوژی.....	۷۳
فصل ۱۰: اقدامات تشخیصی مورد نیاز در فرد مبتلا به سرطان پستان.....	۸۹
فصل ۱۱: مرحله بندی سرطان پستان.....	۹۴
فصل ۱۲: درمان سرطان پستان، جراحی در سرطان پستان.....	۱۰۱
فصل ۱۳: نمونه برداری (بیوپسی) از غده لنفاوی نگهبان.....	۱۰۷
فصل ۱۴: شیمی درمانی در سرطان پستان.....	۱۱۱
فصل ۱۵: پرتودرمانی (رادایوتراپی یا اشعه درمانی) در سرطان پستان.....	۱۲۲
فصل ۱۶: هورمون درمانی در سرطان پستان.....	۱۲۵
فصل ۱۷: درمان با تراستوزوماب (هرسپتین) در سرطان پستان.....	۱۳۱
فصل ۱۸: اقدامات پس از درمان سرطان پستان- پیگیری و نظارت بر بیمار پس از درمان سرطان پستان.....	۱۳۳
فصل ۱۹: درمان سرطان پستان متاستاتیک یا عود کرده.....	۱۳۵
فصل ۲۰: بارداری، شیردهی و سرطان پستان.....	۱۴۸

پیشگفتار

ایده‌ای که منجر به نگاشتن این کتاب شد، زمانی شکل گرفت که به ویزیت و درمان بیماران مبتلا به سرطان مبادرت کردم. در زمان ویزیت این بیماران متوجه شدم که بیماران، خصوصاً بیماران مبتلا به سرطان، در مراحل مختلف بیماری از زمان تشخیص گرفته تا بعد از درمان به راهنمایی‌های همه جانبه در خصوص بیماری خود، از جمله موارد زیر، نیاز دارند:

- ماهیت بیماری
- مرحله بیماری
- مراقبت‌های خاص و رعایت نکات لازم در دوره بعد از جراحی، شیمی درمانی، رادیوتراپی، هورمون درمانی، و ایمنی درمانی
- پیش‌آگهی و میزان پاسخ بیماری به درمان
- لزوم پیگیری‌های بعد از درمان
- علایم هشداردهنده دال بر متاستاز یا عود
- لزوم بررسی سایر اعضای خانواده در برخی سرطان‌های ارثی

حقیقتاً، در زمان ویزیت بیمار برای پزشک معالج ممکن است فرصت کافی برای در میان گذاشتن این مطالب با بیمار وجود نداشته باشد و به همین دلیل بسیاری از سوالات بیماران در خصوص بیماریشان بدون پاسخ می‌ماند. برای حل این مشکل لازم بود این مطالب به زبان ساده برای بیماران نگاشته شود. این کتاب برای رفع این نیاز نوشته شده است.

بیماران مبتلا به سرطان و خانواده‌های آنان می‌توانند از مطالب این کتاب استفاده کنند. همچنین، پرستل بیمارستان که وظیفه آموزش بیمار را بر عهده دارند و امکان مطالعه از منابع انگلیسی را ندارند نیز، می‌توانند از این مطالب برای ارتقای سطح دانش خود استفاده کنند.

با آرزوی سلامتی برای شما عزیزان

دکتر نفیسه ارباب

آنکولوژیست

فصل ۱

اهمیت سرطان پستان

👉 توجه: این مطالب جهت افزایش اطلاعات و آگاهی شما عزیزان می‌باشد و جایگزین نظرات پزشک معالج نخواهد شد.

📖 سوال - چرا افزایش آگاهی در مورد سرطان پستان اهمیت دارد؟

- ☑️ جواب - سرطان پستان اولین سرطان شایع زنان در بیشتر کشورهای دنیا از جمله ایران می‌باشد.
- در ایران سالانه حدود ۱۴ هزار نفر به سرطان پستان مبتلا می‌شوند و تقریباً هر سال ۴ هزار نفر به دلیل این سرطان فوت می‌کنند.
 - کنترل سرطان پستان می‌تواند تأثیرات بسیاری بر روند فعالیتی زنان جامعه داشته باشد.

فصل ۲

فاکتورهای خطر ابتلا به سرطان پستان و ضایعات خوش خیم پستان

سوال ۱- آیا من فاکتور خطر ابتلا به سرطان پستان دارم؟

☑ جواب- فاکتورهای خطر سرطان پستان عبارتند از:

- سن بالا
- جنس زن
- عوامل ژنتیکی
- سابقه خانوادگی ابتلا به سرطان پستان
- سابقه ابتلا به سرطان پستان در خود فرد
- نژاد
- بافت پستان دنس (متراکم)
- برخی از بیماری‌های خوش خیم پستان (و نه همه آنها) سبب افزایش خطر ابتلا به سرطان پستان می‌شوند. بیماری‌های خوش خیم پستان در ادامه توضیح داده می‌شوند.

سوال ۲- در صورتی که من فاکتور خطر ابتلا به سرطان پستان را دارم، خطر سرطان پستان در من چه

میزان بیشتر از افراد بدون فاکتور خطر است؟

☑ جواب- فاکتورهای خطر از نظر میزان افزایش خطر ابتلا به سرطان، به ۳ دسته تقسیم می‌شوند:

دسته اول- عواملی که احتمال ابتلا به سرطان را کمتر از ۲ برابر افزایش می‌دهند. اگر فرد یکی از این عوامل را داشته باشد، احتمال ابتلا او به سرطان پستان کمتر از ۲ برابر فردی که هیچ فاکتور خطری ندارد، افزایش پیدا می‌کند. این عوامل عبارتند از:

شروع عادت ماهیانه در سن پایین (زیر ۱۲ سال)، یائسگی در سن بالا (بعد از ۵۵ سالگی)، افرادی که هیچ‌گاه باردار نشده‌اند، درمان جایگزینی هورمونی در دوران یائسگی با استروژن و پروژسترون، مصرف الکل و چاقی در دوران یائسگی

دسته دوم- عواملی که احتمال ابتلا به سرطان پستان را به میزان ۴-۲ برابر افزایش می‌دهند. اگر فرد یکی از این عوامل را داشته باشد، احتمال ابتلا او به سرطان پستان ۲ تا ۴ برابر فردی که هیچ فاکتور خطری ندارد، افزایش پیدا می‌کند.

این عوامل عبارتند از:

- ابتلاء یک فامیل درجه ۱ (مادر، خواهر، دختر) به سرطان پستان، خطر سرطان پستان را دو برابر و ابتلاء دو فامیل درجه ۱ به سرطان پستان، خطر سرطان پستان را ۳ برابر افزایش می‌دهند.
- سن بالای ۳۰ سال در اولین حاملگی با تولد نوزاد زنده
- بیماری پستان خوش‌خیم پرولیفراتیو
- دانسیته ماموگرافی بیش از ۵۰٪ از حجم پستان را اشغال کند.
- هیپرپلازی بدون آتیپسیسم

دسته سوم- عواملی که احتمال ابتلا به سرطان پستان را بیش از ۴ برابر افزایش می‌دهند. اگر فرد یکی از این عوامل را داشته باشد، احتمال ابتلا او به سرطان پستان بیش از ۴ برابر فردی که هیچ فاکتور خطری ندارد، افزایش پیدا می‌کند.

این عوامل عبارتند از:

- موتاسیون BRCA1 و BRCA2
- LCIS (کارسینوم درجا لوبولار)
- هیپرپلازی با آتیپسیسم
- سابقه تابش اشعه به قفسه سینه (مثلا در بیماری هوچکین)
- دانسیته ماموگرافی بیش از ۷۵٪ از حجم پستان را اشغال کند.

سوال ۳- منظور از فاکتور خطر چیست؟

جواب- هر عاملی که شانس ابتلا به یک بیماری را از جمله سرطان افزایش می‌دهد، به عنوان فاکتور خطر شناخته می‌شود.

سوال ۴- آیا داشتن یک یا چند فاکتور خطر به معنای این است که شما حتما به سرطان پستان مبتلا می‌شوید؟

جواب- خیر. داشتن یک یا چند فاکتور خطر به معنای این نیست که حتما به سرطان پستان مبتلا می‌شوید. بسیاری از زنانی که یک یا چند فاکتور خطر دارند، هیچ‌گاه به این بیماری مبتلا نمی‌شوند.

سوال ۵- در صورتی که شما یا هر یک از اعضای خانواده یا دوستانتان به سرطان پستان مبتلا شده‌اید،

فاکتورهای خطر به چه میزان در ابتلاتان به سرطان نقش داشته‌اند؟

✓ جواب- بسیاری از زنان مبتلا به سرطان پستان هیچ فاکتور خطر مشخصی (غیر از جنسیت زن یا افزایش سن) نداشته‌اند. حتی در زنانی که فاکتور خطر دارند، مشخص نیست که این فاکتورها تا چه حدی در ایجاد سرطان سهیم بوده‌اند.

سوال ۶- فاکتورهای خطر اصلی ابتلا به سرطان پستان چیست؟

✓ جواب

- سن بالا
- جنسیت: زن بودن فاکتور اصلی ابتلا به سرطان پستان است. مردان نیز به سرطان پستان مبتلا می‌شوند، اما این بیماری در زنان ۱۰۰ برابر شایع‌تر از مردان است. دلیل شیوع بیشتر در زنان سطح بالاتر هورمون‌های استروژن و پروژسترون در آنها است. این هورمون‌ها مسئول رشد سلول‌های سرطان پستان هستند.
- عوامل ژنتیکی

سوال ۷- چه ارتباطی بین شانس ابتلا به سرطان پستان و سن فرد وجود دارد؟

✓ جواب- خطر ابتلا به سرطان پستان با افزایش سن افزایش می‌یابد. از هر ۸ نفر فرد مبتلا به سرطان پستان یک نفر در سن کمتر از ۴۵ سال مبتلا شده است، در حالیکه از هر ۳ نفر فرد مبتلا به سرطان پستان، ۲ نفر ۵۵ ساله یا مسن‌تر هستند.

سوال ۸- چه میزان از سرطان‌های پستان به طور ژنتیکی به ارث می‌رسند؟

✓ جواب- حداکثر ۱۰٪ (یک نفر از هر ۱۰ نفر) از سرطان‌های پستان ژنتیکی هستند، یعنی به دلیل نقایص ژنی بنام جهش یا موتاسیون که فرد از یکی از والدین به ارث برده است، ایجاد می‌شوند.

سوال ۹- در صورتی که بنابر سابقه خانوادگی به سرطان پستان ارثی شک داشته باشیم و بخواهیم فرد

بیمار یا اعضای خانواده آن را با تست ژنتیک از لحاظ وجود جهش‌های ژنی که سبب ایجاد سرطان پستان می‌شوند، بررسی کنیم، کدام ژن‌ها مورد ارزیابی قرار می‌گیرند؟

✓ جواب- شایع‌ترین علت ایجاد سرطان پستان ارثی جهش‌های ژنتیکی در ژن‌های BRCA1 و BRCA2 است. به همین دلیل در تست ژنتیک جهش در این ژن‌ها ارزیابی می‌شود.